

7. NGUYỄN ĐỨC ỨNG (? - 1861).

Ngài ngôi mộ còn sừng sững hiên ngang với thời gian cách nay 136 năm tại nơi cổng Ông Vọng cặp quốc lộ 51 thuộc xã Long Phước, huyện Long Thành của một vị tướng quân chống Pháp nửa cuối thế kỷ XIX thì có rất ít tư liệu nói về chủ nhân của ngôi mộ này. Chỉ biết rằng cách nay hơn 135 năm về trước, khu vực xung quanh ngôi mộ là

vùng giao tranh quyết liệt giữa lực lượng triều đình phong kiến nhà Nguyễn và quân đội viễn chinh Pháp xâm lược.

Qua tấm bia mộ, người ta được biết đây là nơi yên giấc ngàn thu của Lãnh binh Nguyễn Đức Ứng, một võ tướng của triều đình Huế cùng 27 nghĩa binh của ông đã chiến đấu và anh dũng hy sinh trên mảnh đất này. Căn cứ vào thời gian và địa điểm nơi ông ngã xuống, người ta đã hệ thống được toàn bộ sự kiện lịch sử đẫm máu này : *

"Sau khi Pháp đánh chiếm Biên Hòa, đại tá Bonard thừa thắng tiếp tục đem quân đi đánh chiếm luôn Long Thành, tình hình ở các tỉnh Nam kỳ hết sức nguy kịch. Triều đình nhà Nguyễn đã cử Lãnh binh Nguyễn Đức Ứng vào Biên Hòa chỉ huy, tổ chức tuyến phòng ngự ở lũy Bà Kỳ, sông Kỳ giang (Long Thành). Đến nơi, ông thu nạp tàn quân, chiêu mộ nghĩa quân ở địa phương và bố trí lực lượng ngăn chặn bước tiến của quân Pháp từ Biên Hòa xuống.

Khoảng 9 giờ sáng ngày 26-11-1861, đại tá Diégo chỉ huy tiền quân vào thị trấn Long Thành. Khi địch đến gần ngã ba nhà Mát ấp Bà Kỳ thì bị quân của triều đình và nghĩa quân Long Thành chống trả quyết liệt. Dưới sự chỉ huy của Tổng lãnh binh Nguyễn Đức Ứng, bằng vũ khí thô sơ nghĩa quân đã chiến đấu với tinh thần dũng cảm, quyết chiến. Trong khi đó, quân đội Pháp được trang bị vũ khí tối tân, hiện đại, và lực lượng đông đảo hơn đã hoàn toàn làm chủ tình thế. Cuộc chiến đấu không cân sức ấy kéo dài cho đến 14 giờ chiều. Quân ta lớp hy sinh, lớp bị thương nhưng vẫn quyết tâm giữ vững trận địa. Đúng lúc đó thì một cánh quân của đại tá Lepérit (Lê-pê-rit) đã vượt sông Đồng Nai đánh chiếm tỉnh lộ 17 và sang tỉnh lộ 19 đến tiếp viện cho Diégo. Trận chiến đấu càng lúc càng gay go, ác liệt, chính lúc này Nguyễn Đức Ứng đã bị trọng thương và hy sinh vào ngày 26-12-1861. Cuộc chống cự của lực lượng triều đình đã thất bại và hai ngày sau, Long Thành đã lọt vào tay Pháp".

Cuộc kháng cự không thành công và cái chết của ông lúc bấy giờ đã là điều tất yếu của lịch sử. Khi mà đồn Chí Hòa đã thất thủ, Nguyễn Duy tử trận, Nguyễn Tri Phương bị cách chức và Biên Hòa cũng mất vào tay Pháp thì Nguyễn Đức Ứng và nghĩa quân của ông cũng không thể "ngăn được" tham vọng xâm lược của thực dân Pháp.

Tuy nhiều người còn chưa biết về ông, song ông đã hóa thân vào lịch sử, ông được coi là một trong những nhân vật lịch sử buổi đầu kháng Pháp ở Đồng Nai và như thế ông đã trở thành "Người Đồng Nai". Ngôi mộ chung ở đất Long Thành như một bằng chứng về sự thật lịch sử và là tài sản quý giá mà ông đã "gửi" lại cho nhân dân Đồng Nai (hiện là di tích Lịch sử Văn hóa đã xếp hạng quốc gia).

Tự hào thay cho những cái chết đã trở thành bất tử !.